

Руденко М. В.

*професор кафедри публічного та приватного права юридичного факультету
Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля,
доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України*

**СТАВЛЕННЯ ДОКТОРСЬКИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
З ПИТАНЬ СУДОУСТРОЮ, ПРОКУРАТУРИ
ТА АДВОКАТУРИ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ:
ДЕЯКІ ІСТОРИКО-БІБЛІОГРАФІЧНІ ВІДОМОСТІ**

Незабаром після розпаду СРСР 20 січня 1992 року на засіданні спеціалізованої ради Д. 147.01.02 у Всесоюзному науково-дослідному інституті проблем зміцнення законності та правопорядку Прокуратури СРСР (Москва) була захищена докторська дисертація «Проблеми компетенції прокуратури» (спеціальність 12.00.11 — судоустрій; прокурорський нагляд; адвокатура) В. Долежана. Офіційними опонентами по цій праці виступили доктор юридичних наук, професор В. Басков, доктор юридичних наук, професор А. Берензон, доктор юридичних наук, професор Ю. Грошевий. Робота виконувалася на кафедрі загального нагляду Харківського інституту підвищення кваліфікації районних та міських прокурорів. Провідною установою щодо дисертації був юридичний факультет Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка.

З проголошенням незалежності України в юридичній науці запроваджується нова спеціальність 12.00.11 — судоустрій; прокурорський нагляд; адвокатура, а з 1996 року вона змінюється на 12.00.10 — судоустрій; прокуратура та адвокатура. У провідних юридичних закладах вищої освіти створюються спеціалізовані вчені ради із присудження наукового ступеня доктора (кандидата) юридичних наук з цієї спеціальності. Упродовж 1992–2000 рр. зі вказаної спеціальності захищено низку кандидатських дисертацій.

Однак першою докторською дисертацією зі спеціальності 12.00.10 — судоустрій; прокуратура та адвокатура в незалежній Україні є праця автора цієї статті «Теоретичні проблеми представництва прокуратурою інтересів держави в арбітражних судах», яка була виконана на кафедрі організації судових та правоохоронних органів Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого (під науковим консультуванням доктора юридичних наук, професора Ю. Грошевого), прийнята до захисту спеціалізованою вченою радою Д. 64.086.03 цього закладу у 2000 році та захищена там само 9 червня 2001 року. Офіційними опонентами по дисертації виступили доктор юридичних наук, професор В. Долежан, доктор юридичних наук, професор В. Нор та доктор юридичних наук, професор Б. Ро-

зовський. Провідною установою щодо дисертаційної роботи була кафедра правосуддя юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Автор мав честь бути взагалі першим із п'яти докторів наук, яких підготував академік Ю. Грошевий, якого також вже немає серед нас.

Станом на 1 січня 2019 року в Україні з цієї спеціальності крім зазначених докторські дисертації захистили: М. Косюта та М. Мичко (у 2002 році), Д. Притика (у 2003 р.), В. Сухонос та В. Сердюк (у 2009 р.), В. Бринцев та І. Назаров (у 2010 р.), Л. Москвич та О. Яновська (у 2012 р.), В. Городовенко та С. Прилуцький (у 2013 р.), М. Вільгушинський (у 2014 р.), С. Глущенко (у 2015 р.), Т. Вільчик (у 2016 р.), Г. Попов, О. Хотінська-Нор, Т. Бакаянова, С. Іваницький та Р. Сопільник (у 2017 р.), М. Стефанчук, О. Овчаренко, В. Заборовський (у 2018 р.). Докторська дисертація М. Вільгушинського виконана та захищена за двома спеціальностями (12.00.10, 12.00.07). Загалом за вказаний період в Україні було захищено 23 докторські дисертації, і це найнижчий показник серед усіх юридичних наук.

Зокрема, упродовж 2001–2003 рр. було захищено 4 докторські дисертації, у 2004–2008 рр. та 2010 році відбувся спад (дисертації не захищалися), у 2009 р., 2011–2012 рр. — захищено по дві роботи, у 2013–2016 рр. — по одній, у 2017 році — зростання показника (захищено 5 дисертацій (для порівняння загалом у 2017 році з юридичних наук було захищено 125 докторських дисертацій)), у 2018 році — 3 дисертації.

Слід зазначити, що 12 дисертацій захищено з питань (підспеціальності) судоустрою (Д. Притика, В. Сердюк, В. Бринцев, І. Назаров, Л. Москвич, В. Городовенко, С. Прилуцький, М. Вільгушинський, С. Глущенко, О. Хотінська-Нор, Р. Сопільник, О. Овчаренко), 6 — з питань прокуратури (М. Руденко, М. Косюта, М. Мичко, В. Сухонос, Г. Попов, М. Стефанчук), 5 — з питань адвокатури (О. Яновська, Т. Вільчик, Н. Бакаянова, С. Іваницький, В. Заборовський). Варто також зауважити, що першою докторською дисертацією з проблемних питань судоустрою є праця Д. Притики, прокуратури — М. Руденка, адвокатури — О. Яновської.

Це дає підстави визнати, що сьогодні в Україні формується відповідна наукова школа з питань теорії судоустрою, організації прокуратури та адвокатури (судового права), яка здебільшого представляє кафедру організації судових та правоохоронних органів Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого, кафедру організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», відділ проблем кримінального права, кримінології та судоустрою Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, кафедру правосуддя юридич-

ного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. А саме: на кафедрі організації судових та правоохоронних органів Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого було виконано 9 докторських дисертаційних робіт (М. Руденко, М. Мичко, В. Бринцев, І. Назаров, Л. Москвич, В. Городовенко, С. Глущенко, О. Овчаренко, Т. Вільчик), у відділі проблем кримінального права, кримінології та судоустрою Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України — 3 (Д. Притика, В. Сердюк, С. Прилуцький), у відділі конституційного права і місцевого самоврядування цього Інституту — 1 (В. Сухонос), на кафедрі правосуддя Київського національного університету імені Тараса Шевченка — 2 (М. Вільгушинський, О. Хотінська-Нор), кафедрі організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» — 2 (М. Косюта, Н. Бакаянова), у відповідному підрозділі Національної академії прокуратури України — 2 (Г. Попов, М. Стефанчук). По одній роботі виконано у підрозділах Національної академії внутрішніх справ (О. Яновська), Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка (С. Іваницький), Приватного вищого навчального закладу «Львівський університет бізнесу і права» (Р. Сопільник), Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (В. Заборовський).

Насамкінець зазначимо, що опублікування цієї статті сприятиме покращенню спілкування вчених-юристів, передусім зі спеціальності 12.00.10, адже, як було наголошено, саме з цієї спеціальності в Україні захищено найменшу кількість докторських дисертацій. Також ця публікація сприятиме створенню наукових творчих колективів для подальших розвідок з цього напрямку, активізації підготовки та атестації науково-педагогічних та наукових кадрів, передусім у Національній школі суддів України, Національній академії прокуратури України, Академії адвокатури України тощо.

Список використаних джерел

1. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>. (дата звернення: 01.11.2024).